

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

**КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
з дисципліни**

«ГЕОГРАФІЯ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА»

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

Галузь знань **24 Сфера обслуговування»**

Спеціальність **242 «Туризм»**

Освітня програма **«Туризм»**

Вид дисципліни **за вибором**

Факультет **міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу**

Укладач: к.е.н., доц. Гапоненко Г.І.

1. Навчальний контент:

РОЗДІЛ 1. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО – ЯК СКЛАДОВА ГЛОБАЛЬНОЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

Тема 1. Становлення та тенденції розвитку світового господарства та його структура

Становлення та суть світового господарства. Поняття світового господарства. Закони, закономірності та принципи розвитку і розміщення світового господарства. Сутність міжнародних економічних відносин та їх форми. Механізми світового господарства та складові частини. Етапи формування світової економіки. Періоди розвитку світового господарства. Теорії формування та розвитку світового господарства. Типологія країн світу.

Тема 2. Міжнародна економічна інтеграція

Інтеграція як відносини і як процес. Фактори розвитку міжнародної економічної інтеграції. Форми та особливості регіональної економічної інтеграції. Проблеми і перспективи світової (глобальної) інтеграції. Міжнародний туризм.

Європейські інтеграційні процеси. Європейський Союз. Інтеграція східноєвропейських країн. Чорноморське економічне співробітництво. Потенціал і особливості загальноєвропейської економічної інтеграції, Північноамериканська економічна інтеграція. Зона вільної торгівлі «США-Канада». НАФТА. США у світових інтеграційних процесах. Економічна інтеграція у Латинській Америці. Потенціал і особливості регіональної інтеграції країн Азії. Інтеграційні зусилля арабських країн. Взаємозв'язки країн Африки.

Україна в світових інтеграційних процесах. Передумови інтеграції України у світове господарство. Пріоритетні напрями геополітичної та галузевої орієнтації України.

Тема 3. Національна економіка як частина світового господарства

Взаємодія національних економік із світовим господарством. Державне регулювання взаємодії національних економік із світовим господарством.

Система національних рахунків.

Тема 4. Глобальні проблеми світового господарства та шляхи їх вирішення

Класифікація глобальних проблем людства. Проблема подолання бідності та відсталості. Конверсія. Проблема миру та демілітаризації. Виробнича проблема, масштаби, перспективи рішення. Проблема природних ресурсів. Екологічна криза. Демографічна проблема. Проблема стійкого розвитку. Проблема розвитку людського потенціалу.

РОЗДІЛ 2. ГЕОГРАФІЯ МАТЕРІАЛЬНОЇ СФЕРИ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Тема 5. Географія природних ресурсів світу

Суть понять: природні умови, природні ресурси, природно-ресурсний потенціал. Основні підходи до класифікації та оцінки природних ресурсів світу. Паливно-енергетичні ресурси. Рудні корисні копалини. Нерудна хімічна і будівельна сировина. Земельні ресурси. Агрокліматичні ресурси. Водні ресурси. Біологічні ресурси. Рекреаційні ресурси. Освоєння ресурсів Світового океану. Територіальні поєднання природних ресурсів.

Тема 6. Промисловість світу та її розміщення

Географія промисловості світу: історичний контекст, сучасні фактори розміщення, науково-технічний прогрес (НТП) і географія галузей. Видобувна промисловість: гірничовидобувна, лісозаготівельна, морський промисел та рибальство. Обробна промисловість світу: паливно-енергетичний комплекс, металургійний комплекс, машинобудування, хімічна, лісова, деревообробна і целюлозно-паперова промисловість, легка та харчова промисловість.

Тема 7. Географія сільського господарства світу

Географія сільського господарства світу: основні етапи й особливості розвитку. НТР і сільське господарство. Географічні відмінності в напрямках і рівнях розвитку. Основні риси географії сільськогосподарського виробництва. Типи сільського господарства. Географія тваринництва світу. Географія рослинництва світу.

РОЗДІЛ 3. ПРОСТОРОВА ОРГАНІЗАЦІЯ КЛЮЧОВИХ ГАЛУЗЕЙ НЕМАТЕРІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Тема 8. Географія транспорту та зв'язку в світі

Суть понять: транспорт, транспортна система. Основні параметри та тенденції розвитку світової транспортної системи. Класифікація видів транспорту світу. Залізничний транспорт. Автомобільний транспорт. Трубопровідний транспорт. Водний транспорт. Авіаційний транспорт. Міжнародні транспортні коридори. Регіональні транспортні системи. Суть, функції та склад зв'язку. Етапи розвитку сучасної системи зв'язку. Міжнародна пошта. Міжнародний електрозв'язок. Міжнародні супутникові системи зв'язку. Оптико-волоконні лінії зв'язку. Регіональні особливості розвитку індивідуальних видів зв'язку. Регіональні особливості розвитку засобів масової інформації. Міжнародні комп'ютерні мережі. Розвиток новітніх видів зв'язку в країнах світу.

Тема 9. Світовий ринок праці та міжнародна трудова міграція

Природний рух населення. Зростання кількості населення. Відтворення населення. Статева і вікова структура населення. Національний і релігійний склад населення

світу. Суть понять «трудовий потенціал», «соціальна структура населення», «професійна структура населення», зайнятість населення. Розміщення населення. Міське і сільське населення. Суть поняття «урбанізація». Основні форми міського розселення.

Причини міжнародної міграції робочої сили. Сутність і види міжнародної трудової міграції. Етапи розвитку міжнародної міграції трудових ресурсів. Напрямки міграції робочої сили. Особливості формування та розвитку світового ринку праці.

Види міграції. Економічні та соціальні наслідки міжнародної трудової імміграції та еміграції. Регулювання міжнародних міграційних процесів. Методи та рівні регулювання міграції трудових ресурсів міжнародної організації праці. Україна в світових міграційних процесах.

Тема 10. Географія НІОКР та трансфер технологій в світовому господарстві

Науково-технічне співробітництво. Форми інтеграції науки і виробництва. Конкуренція та кооперація в галузі сучасних інноваційних технологій. Міжнародний трансфер технологій як фактор економічного розвитку. Міжнародне науково-технічне співробітництво як інструмент переходу вітчизняної економіки до стабільного розвитку. Проблеми та перспективи розвитку міжнародної торгівлі України.

Тема 11. Сучасні процеси та явища на міжнародному туристичному ринку

Структура та типологія національних туристичних ринків. Сегментація ринку туристичних послуг. Міжнародна система послуг. Способи постачання послуг. Специфіка виробництва та постачання послуг. Споживачі й виробники туристичних послуг. Туристичне посередництво. Туристичний консорціум та корпорація. Ресурси туризму. Попит на міжнародному туристичному ринку. Споживчі вимоги до якості туристичних послуг.

Рекомендована література Основна література

1. Азарян Е.М. Международный маркетинг: учебное пособие. К.: Студцентр, 1998г.
2. Алисов Н.В. География мирового хозяйства / Н.В.Алисов, Б.С. Хорев – М., 2000. – 668 с.
3. Алисов Н.В. Экономическая и социальная география мира (общий обзор): учебник / Н.В.Алисов, Б.С.Хорев. – М., 2001. – 704с.
4. Анализ экономики: Страна, рынок, фирма: учеб. по экон. специальностям / под ред. Рыбалкина В.Е. – 2-е изд. – М.: Междунар. отношения, 2006. – 348 с.
5. Антипов Н.П. Экономическая интеграция в мировой экономике и транснациональные корпорации / Антипов Н.П., Королев А.Е. // Междунар. публичное и частное право. – 2001. – N 2. – С.32-34.
6. Арыстанбекова А. Глобализация. Объективная логика и новые вызовы // Междунар. жизнь. – 2004. – N 4-5. – С.54-65.

7. Байков Н. Мировое потребление и производство первичных энергоресурсов / Н.Байков, Г.Безмельница // Мировая экономика и междунар. отношения. – 2003. – N 5. – С.44-52.
8. Балабанов И.Т. и др. Внешнеэкономические связи. Учебное пособие для вузов. М., 1998, 2000г.
9. Балаева А. Сфера услуг в мировой экономике: тенденции развития / А.Балаева, П.Предводителева // Мировая экономика и междунар. отношения. – 2007. – N 3. – С.23-28.
10. Балацкий Е. Глобализация мировой экономики и "корпоративная модель" формирования государственного сектора / Е.Балацкий, В.Коньшев // Общество и экономика. – 2003. – N 9. – С.106-126
11. Богомоллов О.Т. Экономическая глобализация: критический анализ (к выходу книги лауреата Нобелевской премии, профессора Джозефа Стиглица – Joseph E.Stiglitz, *Globalization and its Discontents*, 2002) // Проблемы прогнозирования. – 2003. – N 4. – С.22-33.
12. Болотин Б. Мировая экономика за 100 лет // Мировая экономика и междунар. отношения. – 2001. – N 9. – С.90-114.
13. Борисов С.М. Мировая экономическая и валютная ситуация в 90-х годах (Стат. обозрение) // Деньги и кредит. – 1998. – N 5. – С.62-75.
14. Борисова М. Мировая экономика скатывается к депрессии // Независимая газ. – 2003. – 13 мая. – С.3.
15. Бородоевский А. Тенденции социально-экономического развития в разных регионах мира // Мировая экономика и междунар. отношения. – 2007. – N 4. – С.18-28.
16. Брагина Е. Мировая промышленность: статика и динамика / Брагина Е., Гумен Р. // Мировая экономика и междунар. отношения. – 1995. – N 5. – С.131-139.
17. Бураковский И. Международная торговля и экономическое развитие стран с переходной экономикой. – К., 1998.
18. В.В. Безуглий, С.В. Козинець Регіональна економічна та соціальна географія світу, К: «Академія» – 2003.
19. Вольский В.В. Социально-экономическая география зарубежного мира. Учебник для вузов. – М.: МГУ, 1998.
20. Воронин В.П. Мировое хозяйство и экономика стран мира: учеб. пособие / Воронин В.П., Кандакова Г.В., Подмолодина И.М. – М.: Финансы и статистика, 2007. – 236с.
21. Вступ до економічної і соц. Географії / Голиков А.П., Я.Б. Олійник., А.В. Степаненко. – К: «Либідь», 1997.
22. Географія. Світи, регіони, концепти – К: Либідь, 2004 р., за ред. О. Шаблія.
23. Географія світового господарства з основами економіки / – навч. Посібник за ред. Я.Б. Олійника, І.Г. Смірнова, К.: «Знання» 2011 р.
24. Глобализация и национальные финансовые системы: сборник: пер. с англ. / под ред. Хансона Д.А., Хонохана П., Маджнони Дж. – М.: Весь Мир, 2005. – 306с.
25. Голиков А.П., Грицак Ю.П., Казакова Н.А., Сидоров В.И. География мирового хозяйства: Учебное пособие. – К.: Центр учебной литературы, 2008. – 192 с.
26. Економічна і соц. географія світу / за ред. Кузика С.П. Львів: «Світ» 2002.
27. Загашвили В. Мировая торговля и международные инвестиции / Загашвили,

- Ю.Шишков // Мировая экономика и междунар. отношения. – 2000. – N 8. – С.17-24.
28. Зевин Л. Проблемы регулирования глобальных экономических процессов // Мировая экономика и междунар. отношения. – 2002. – N 7. – С.38-45.
29. Знамова О.В. Макроэкономические критерии деления стран на развитые и развивающиеся / О.В.Знамова, П.А.Степанов // Вестн. Омского ун-та. – 2002. – Вып.3. – С.107-110.
30. Иванов Н. Глобализация и проблемы оптимальной стратегии развития // Мировая экономика и междунар. отношения. – 2000. – N 3. – С.12-18.
31. Илларионов А. Основные тенденции развития мировой экономики во второй половине XX века // Вопр. экономики. – 1997. – N 10. – С.117-140.
32. Інвестиційні процеси в глобальному середовищі. Навч. посібник. – К.: Наукова думка, 1998.
33. Ішук С.І. Розміщення продуктивних сил. – К., 1999р.
34. Конартевский Ю.А. Менеджмент и внутришкольное управление. – М., 2000.
35. Курнин Е.Б. Управление образованием в условиях рынка. – М., 1997.
36. Лижу Ю.Г. и др. География Мирового хозяйства. – М.: Владос, 1999.
37. Липец Ю.Г. и др. География мирового хозяйства: учеб. пособие. – М., 1999. – 400с.
38. Международные экономические отношения / Под ред. Е.Ф. Жукова и др. – М.: Юнити, 1999.
39. Международные экономические отношения. Учебник для вузов. / Под ред. Рыбалкина В.Е. и др. – М.: Юнити, 2000.
40. Мировая экономика в XX веке: потрясающие достижения и серьезные проблемы//Мировая экономика и междунар. отношения. – 2001. – N 1. – С.3-15.
41. Мировая экономика и международный бизнес: учебник / Под ред. Полякова В.В., Щенина Р.К. – Изд. 3-е, стер. – М.: КноРус, 2006. – 650с.
42. Мировая экономика и переход к устойчивому развитию / Отв. ред. В.И.Зоркальцев. – Новосибирск: Наука, 2000. – 269с.
43. Мировая экономика. Экономика зарубежных стран: учебник. – М., 2000. – 480с.
44. Мировая экономика: механизмы и факторы роста / Дайнеко А.Е. и др. – М.: Изд-во деловой и учеб. лит., 2004. – 320с.
45. Мировая экономика: прогноз до 2020 года / под ред. Дынкина А.А., Королева И.С., Мачавариани Г.И. – М.: Магистр, 2007. – 429с.
46. Мировая экономика: тенденции 90-х годов. – М., 1999. – 303с.
47. Мировое развитие // Год планеты, 2005: Политика, экономика, бизнес, банки, образование. – М.: Экономика, 2005. – С.5-59.
48. Семенов К.А. Международные экономические отношения: Курс лекций. – М., 1998.
49. Світова економіка / Кол.авт. А.С. Філіпченко, О.І. Рогач, О.І. Шнирков – К.: «Либідь» 2000.
50. Словник термінів і понять з географії / Під ред. Я. І. Жупанського – Чернівці: Технодрук, 2006.
51. Словник довідник з економічної і соціальної географії світу / Кол. авт. Масляк П.О., Олійник Я.Б., Степаненко А.В. – Київ: «Лібра», 1996.
52. Фомичев В.И. Международная торговля. Учебник. – М: Информ-М, 1998.

Допоміжна література

53. Бейдик О.О. Рекреаційне районування. // ГЕУ, в 3 -х т. – К. : Вид-во ім. М.П. Бажана, 1990. – Т.3. – С. 120.
54. Бейдик О.О. Словник-довідник з географії туризму, рекреалогії та рекреаційної географії. – К. : Інститут туризму федерації профспілок України., 1998. – 130 с.
55. География международного туризма: Зарубежные страны: Учеб. пособие / Авт.-сост. Л.М. Гайдукевич, С.А. Хомич, В.А. Клицунова и др. – М. : Аверсэв, 2004. – 252 с.
56. Истомин В.И. Лагутенко Б.Т. Страны мира : справочник туроператора и туриста. – М. : Советский спорт, 2000. – 224 с.
57. Косолапов А.Б. Туристское страноведение. Европа и Азия. – М.: КноРус, 2005 – 400 с.
58. Особливості формування та реалізації туристичної політики держави: міжнародний, національний, регіональний досвід/ Колектив авторів за редакцією А.Ю. Парфінєнка, Харків: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2013. – 280 с.
59. Ткаченко Т.І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу. – К. : Київ, нац. торг.-екон. ун-т, 2006. – 537 с.
60. Русинський М.Й. Географія туризму України. Навчально-методичний посібник: Вид. 2-е, переробл і доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 160 с.
61. Все страны мира. Энциклопедический справочник / Авторы-сост. Родин И.О., Пименова Т.М. – М.: Вече, 2005. – 624 с.
62. Зорин И.В., Квартальнов В.А. Энциклопедия туризма: Справочник. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 368 с.
63. Розвиток туризму в Україні. Проблеми і перспективи: Збірник наукових статей. – К.: ІВЦ «Слов'янський діалог», 1995. – 244 с.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті

64. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>.
65. Державне агентство України з туризму та курортів. Офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.tourism.gov.ua>.
66. Офіційний веб-портал Верховної ради України. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua>.
67. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації (ЮНВТО) – Режим доступу : <http://www2.unwto.org>
68. Офіційний сайт Всесвітньої Ради з туризму та подорожей (WTTC) – Режим доступу : <http://www.wttc.org>

2. Плани практичних (семінарських) занять, завдання для лабораторних робіт, самостійної роботи:

РОЗДІЛ 1. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО – ЯК СКЛАДОВА ГЛОБАЛЬНОЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

Семінар 1. Становлення та тенденції розвитку світового господарства та його структура

1. Дайте визначення основним поняттям і охарактеризуйте головні центри світового господарства.
2. Дайте визначення міжнародним економічним зв'язкам і охарактеризуйте їх основні форми.
3. Охарактеризуйте основні етапи формування світової економіки.
4. Класифікуйте країни світу за рівнем економічного розвитку, за чисельністю населення, по площі, за географічним положенням та за рівнем урбанізації і дайте характеристику кожній групі країн.
5. Зробіть коротку доповідь на тему «Теорії формування та розвитку світового господарства».
6. Дайте визначення і класифікуйте фінансові ресурси світового господарства як фактору виробництва.
7. Підготуйте коротку доповідь на тему «світові фінансові кризи».
8. Охарактеризуйте підприємництво як економічний ресурс в умовах глобалізації господарської діяльності. Дайте визначення поняттям транснаціональна корпорація, офшорна зона.
9. Підготуйте коротке повідомлення на тему «тіньова економіка світу».

Семінар 2. Міжнародна економічна інтеграція

1. Визначте суть, цілі і переваги міжнародної економічної інтеграції.
2. Охарактеризуйте роль транснаціональних корпорацій у світовому господарстві.
3. Заповніть таблицю «Провідні ТНК світу». Розгляньте не менше 10 ТНК.

Компанія	Сфера діяльності	Країна походження компанії	Виручка від реалізації (млрд. \$)	Прибуток (млрд. \$)	Розмір активів (млрд. \$)	Ринкова вартість (млрд. \$)

4. Дайте характеристику основним формам і механізмам інтеграційних об'єднань і перерахуйте головні міжнародні інтеграційні угруповання за рівнями інтеграції.
5. Заповніть таблицю «Головні міжнародні інтеграційні угруповання за рівнями інтеграції».

Рівень інтеграції	Назва, рік створення	Країни-учасниці	Населення млн. чол.	ВВП млрд.. дол.
Зона вільної торгівлі (ЗВТ)				
Митні союзи				
Економічний союз				

6. Проведіть аналіз видів міжнародних організацій, їхніх цілей та принципів.

Семінар 3. Національна економіка як частина світового господарства

1. Підготуйте доповідь «Зв'язки національної економіки з рештою світу».
2. Стратегія розвитку національної економіки в умовах глобалізації.
3. Розкажіть про міжнародну конкурентоспроможність національної економіки, наведіть приклади найконкурентоспроможніших економік світу.
4. Заповніть таблицю «Рейтинг глобальної конкурентоспроможності країн світу»

Економіка	2016-2017		2017-2018	
Швейцарія	рейтинг	індекс	рейтинг	індекс
Сінгапур				
.....				

Проаналізуйте та зробіть висновки, яким чином країни змінили свої позиції за вказаний період.

5. Дайте визначення поняттю: зовнішньоекономічна безпека. Які аспекти включає в себе цей термін.

Семінар 4. Глобальні проблеми світового господарства та шляхи їх вирішення

1. Підготуйте коротку доповідь на тему «Подолання бідності у світі».
2. Окресліть основні складові проблеми забезпечення миру у світі. Поясніть терміни демілітаризація та конверсія.
3. Розкрийте суть виробничої проблеми, окресліть її масштаби та визначте перспективи вирішення.
4. Підготуйте коротку доповідь на тему «шляхи вирішення проблеми обмеженості природних ресурсів світу».
5. Дайте визначення поняттю: екологічна криза людства. Виділіть основні шляхи подолання.
6. Назвіть і охарактеризуйте основні складові демографічної проблеми людства.
7. Дайте визначення і розкрийте суть категорії «сталий (стійкий) розвиток».

РОЗДІЛ 2. ГЕОГРАФІЯ МАТЕРІАЛЬНОЇ СФЕРИ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Семінар 5. Географія природних ресурсів світу

1. Дайте визначення і класифікуйте природо-ресурсний потенціал світового господарства як основного фактору виробництва.
2. Використовуючи дані мережі Internet заповніть таблицю:

Ресурс	Прогнозні (розвідані) геологічні запаси	Темпи видобутку	Запаси (кількість років)
Все мінеральне паливо, в т.ч.			
нафта			
Природний газ			

Залізна руда, в т.ч.			
боксити			
Мідні руди			

3. Визначте роль природних ресурсів в світовій економіці та їх розподіл між країнами світу.

Семінар 6. Промисловість світу та її розміщення

1. Окресліть основні зрушення в структурі світової економіки і галузеву структуру світового промислового виробництва.
2. Проаналізуйте основні тенденції розвитку паливно-енергетичної промисловості світу.
3. Дайте характеристику металургійній галузі світової промисловості і визначте особливості розміщення металургійних басейнів і комбінатів.
4. Визначте територіальне розміщення і основні напрямки розвитку легкої і хімічної промисловості.
5. Дайте характеристику найпрогресивнішим галузям машинобудування і проаналізуйте особливості їх територіального розташування.

Семінар 7. Географія сільського господарства світу

1. Охарактеризуйте технологічну базу сільського господарства і структуру світового сільськогосподарського виробництва.
2. За даними таблиці графічно зобразіть склад агропромислового комплексу України та Польщі. Порівняйте, зробіть висновки.

Співвідношення між сферами АПК в Україні та Польщі (у відсотках %)

	Чисельність виробничого персоналу		Обсяг продукції	
	Україна	Польща	Україна	Польща
Виробництво засобів виробництва				
Сільськогосподарське виробництво				
Переробна промисловість				

РОЗДІЛ 3. ПРОСТОРОВА ОРГАНІЗАЦІЯ КЛЮЧОВИХ ГАЛУЗЕЙ НЕМАТЕРІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Семінар 8. Географія транспорту та зв'язку в світі

1. Дайте визначення інфраструктурі, як науковій категорії.
2. Охарактеризуйте транспортну систему світу і проаналізуйте тенденції розвитку основних видів транспорту.
3. Складіть схему класифікації видів транспорту по геосферах: наземні види (автомобільний, залізничний), водний (річковий, морський), повітряний (авіаційний), універсальний (трубопровідний), електронний та визначте переваги і недоліки кожного з видів.

4. Виділіть основні регіональні типи транспортних систем світу і визначте найсуттєвіші відмінності між ними.
5. Проаналізуйте тенденції розвитку світової системи зв'язків.

Семінар 9. Світовий ринок праці та міжнародна трудова міграція

1. Охарактеризуйте кількісні та якісні аспекти трудових ресурсів світового господарства як фактору виробництва.
2. Причини та роль міжнародної міграції населення та її тенденції в XXI столітті.
3. Особливості та динаміка урбанізації на різних стадіях розвитку світового господарства.
4. Що таке «відтік мізків», його основний напрямок та тенденції.
5. Фактори, що визначають регіональні відмінності в демографічних процесах світу, особливості «демографічного вибуху» та «демографічної кризи».

Семінар 10. Географія НІОКР та трансфер технологій в світовому господарстві

1. Дайте визначення науковим ресурсам світу і охарактеризуйте основні науково-технічні центри світу – США, Західної Європи, Росії, Японії.
2. Підготуйте коротке повідомлення на тему «Науково-технічні зв'язки в світі».

Семінар 11. Сучасні процеси та явища на міжнародному туристичному ринку

1. Розкажіть про умови розвитку туризму: природно-географічні, історико-політичні, соціально-економічні, демографічні. Зовнішні та внутрішні умови та фактори розвитку туризму.
2. Наведіть класифікацію національних туристичних ринків.
3. Дайте визначення: туристичний консорціум та корпорація.
4. Розкажіть про найбільш відвідувані туристами країни світу, наведіть статистику.
5. Зробіть доповідь на тему «Статистика туризму: методологія розрахунків та показники розвитку міжнародного туризму».
6. Зробіть доповідь на тему «Всесвітня туристська організація: історія створення, організаційна структура, роль та значення у формування міжнародних туристських обмінів».

3. Питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти, для контрольних робіт, передбачених навчальним планом, післятестастійного моніторингу набутих знань і вмінь з навчальної дисципліни:

Завдання для самостійного опрацювання:

1. Основні етапи формування світового господарства і політичної карти світу.
2. Сучасні цивілізаційні регіони світу: поняття, масштаби, критерії.
3. Країни на політичній карті світу: основні класифікації.
4. Сучасна типологія країн світу за рівнем соціально-економічного розвитку.
5. Міжнародні організації.
6. Динаміка чисельності населення світу.

7. Відтворення населення світу.
8. Сімейна, соціальна і професійна структура, зайнятість населення світу.
9. Расовий, мовний та етнічний склад населення світу.
10. Релігійний склад населення світу.
11. Розміщення населення світу.
12. Сільське і міське населення світу.
13. Географія світових міграцій.
14. Статеві-вікова структура населення світу.
15. Агрокліматичні ресурси світу.
16. Земельні та ґрунтові ресурси світу.
17. Водні, біологічні та рекреаційні ресурси світу.
18. Ресурси Світового океану та їх роль у житті людства.
19. Паливно-енергетичні ресурси.
20. Рудні корисні копалини.
21. Нерудна хімічна і будівельна сировина.
22. Територіальні поєднання природних ресурсів.
23. Сучасна галузева структура світового господарства.
24. Сутність та характерні риси науково-технічної революції. Світове господарство в період НТР.
25. Географія промисловості країн світу: галузева і територіальна структура, тенденції розвитку.
26. Вугільна промисловість світу.
27. Нафтова і газова промисловість світу.
28. Світова електроенергетика.
29. Чорна металургія світу.
30. Кольорова металургія світу.
31. Хімічна промисловість світу.
32. Географія транспортного машинобудування світу.
33. Географія електронної, приладобудівної, електротехнічної промисловості світу.
34. Загальне машинобудування світу.
35. Галузева структура машинобудування світу.
36. Лісова, деревообробна і целюлозно-паперова промисловість світу.
37. Географія легкої промисловості світу.
38. Харчова промисловість світу.
39. Географія рослинництва світу.
40. Географія тваринництва світу.
41. Соціально-географічні особливості розвитку сільського господарства в світі.
42. Основні параметри та тенденції розвитку світової транспортної системи.
43. Регіональні транспортні системи світу.
44. Географія залізничного транспорту світу.

45. Автомобільний транспорт світу.
46. Морський і річковий транспорт світу.
47. Трубопровідний транспорт світу.
48. Повітряний транспорт світу.
49. Проблеми відвернення війни і збереження миру.
50. Проблеми народонаселення.
51. Глобалізація процесів розвитку і виникнення глобальних проблем людства.
52. Глобальні екологічні проблеми.
53. Глобальні економічні проблеми.
54. Глобальні соціальні проблеми.
55. Глобальні продовольчі проблеми.
56. Міжнародний територіальний поділ праці і світові зовнішньоекономічні зв'язки.
57. Географія зовнішньої торгівлі.
58. Географія міжнародного туризму.

Контрольна робота

Контрольна робота представляє собою написання реферату з дисципліни «Географія світового господарства».

Реферат передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань з курсу, розвиток навичок самостійної роботи з літературними джерелами, вміння презентувати результати роботи. Реферат виконується студентом самостійно. Студент має право самостійно обрати тему реферату заздалегідь узгодивши її з викладачем. Оцінка за реферат враховується при виставленні загальної оцінки з дисципліни.

Реферат складається з титульної сторінки, змісту, вступу, основної частини, висновків, списку використаних джерел та додатків за необхідності. Вступ має розкривати актуальність обраної теми, мету та завдання написання реферату. Основна частина має складатися з кількох пунктів, що послідовно розкривають тему реферату. У висновках повинні міститися власні міркування щодо досягнутої мети реферату.

В друкованому варіанті обсяг роботи повинен становити 20-25 стор., де вступ – 2 стор., основна частина – 15-18 стор., висновок – 1,5-2 стор., список використаної літератури – 2-3 стор.

Теми контрольних робіт

1. Фактори розміщення галузей світового господарства в умовах глобалізації.
2. Вплив глобалізації на міжнародний географічний поділ праці.
3. Найбільші регіональні економічні інтеграційні утворення: склад, мета створення, роль у світовій економіці.
4. Транснаціональні корпорації як економічні суб'єкти глобалізованого світу: найбільші ТНК, їх роль у світовій економіці, особливості їх діяльності.
5. Найрозвинутіші країни світу: склад, особливості розвитку, структура ВВП.
6. Високорозвинуті країни: склад, особливості розвитку, структура ВВП.
7. Середньорозвинуті країни: склад, особливості розвитку, структура ВВП.

8. Країни, що розвиваються: з високим і середнім доходом: склад, особливості розвитку, структура ВВП.
9. Країни, що розвиваються, з доходом нижче середнього: склад, особливості розвитку, структура ВВП.
10. Країни, що розвиваються, з низьким доходом: склад, особливості розвитку, структура ВВП.
11. Країни, що розвиваються, з дуже низьким доходом: склад, особливості розвитку, структура ВВП.
12. Найменш розвинуті країни: склад, особливості розвитку, структура ВВП.
13. Паливні ресурси світу: запаси вугілля, нафти, газу, ресурсозабезпеченість світового господарства, країни-добувники, експортери та імпортери.
14. Рудні ресурси світу: запаси залізних, алюмінієвих, мідних руд, ресурсозабезпеченість світового господарства, країни-добувники, експортери та імпортери.
15. Земельно-ресурсний потенціал світового господарства.
16. Чорна металургія світу: основні виробники та експортери.
17. Кольорова металургія світу: основні виробники та експортери.
18. Машинобудування світу: галузева структура, тенденції розвитку, провідні виробники.
19. Основні регіони хімічної промисловості світу та їх характеристика.
20. Легка промисловість світу: галузева структура, географія основних галузей (найбільші виробники та експортери).
21. Харчова промисловість світу: галузева структура, географія основних галузей (найбільші виробники та експортери).
22. Зернове господарство світу: основні виробники, експортери та імпортери.
23. Головні технічні культури: основні виробники, експортери та імпортери.
24. Особливості розвитку тваринництва за регіонами світу.
25. Географія основних галузей тваринництва світу.
26. Залізничний транспорт світу: значення, регіональні відмінності, країни з найбільшою довжиною і густотою залізниць.
27. Автомобільний транспорт світу: значення, регіональні відмінності, країни з найбільшою довжиною і густотою автошляхів.
28. Морський транспорт світу: значення, регіональні відмінності, головні «морські» держави, найбільші порти світу.
29. Річковий транспорт світу: значення, регіональні відмінності, країни з найбільшою довжиною і густотою внутрішніх водних шляхів.
30. Авіаційний транспорт світу: значення, регіональні відмінності, головні авіалінії, найбільші аеропорти.
31. Міжнародні економічні відносини, їх основні форми.
32. Міжнародна торгівля: товарна структура, основні міжрегіональні потоки товарів.
33. Особливості розвитку Європейської економічної інтеграції
34. Особливості розвитку інтеграційних процесів у Північній та Латинській Америці.
35. Відносини України з міжнародними економічними організаціями.
36. Глобальні проблеми міжнародної економіки.

37. Передумови створення та функціонування Світової організації торгівлі.
38. Особливості та закономірності розвитку міжнародної економіки.
39. Особливості регулювання міжнародної міграції робочої сили.
40. Участь України в регіональних інтеграційних об'єднаннях.
41. Причини та наслідки міжнародної міграції робочої сили.
42. Розвиток інтеграційних процесів в Латинській Америці.
43. Розвиток інтеграційних процесів в Африці.
44. Розвиток світового господарства в умовах глобалізації.
45. Багатомірність системи світового господарства.
46. Основні тенденції сучасного розвитку міжнародного ринку технологій.
47. Європейська валютна система: стан та перспективи розвитку.
48. Глобалізація сучасного економічного розвитку.
49. Міжнародна регіональна інтеграція: динаміка та чинники розвитку.
50. Просторовий розвиток ЄС: сучасні протиріччя та перспективи вирішення.

4. Завдання семестрових екзаменів (письмових залікових робіт):

Форма контролю – екзамен. В білеті 3 питання, кожне з яких оцінюється у 15-15-10 балів.

Перелік контрольних запитань до дисципліни

1. Визначення понять «світова економіка», «світове господарство», «міжнародна економіка».
2. Структура світового господарства.
3. Основні протиріччя розвитку світового господарства.
4. Закономірності розвитку та розміщення світового господарства.
5. Принципи розміщення та розвитку світового виробництва.
6. Фактори світового виробництва.
7. ВВП та ВНП у світовій економіці.
8. Еволюція світового господарства.
9. Етапи економічного росту.
10. Етапи індустріалізації.
11. Групування країн (Європи, Азії, Африки, Австралії, Америки, Океанії) за етапами економічного росту та періодам індустріалізації.
12. Міжнародний поділ праці: суть, причини, види.
13. Теорії формування та розвитку світового господарства.
14. Економічна інтеграція, глобалізація, регіоналізація.
15. Фактори виробництва. Класифікація та розподіл по країнам світу.
16. Природно-ресурсний потенціал світової економіки.
17. Земельний природно-ресурсний потенціал.
18. Водний природно-ресурсний потенціал.
19. Мінеральний природно-ресурсний потенціал
20. Рекреаційний потенціал світу.
21. Роль природних ресурсів в світовій економіці та розподіл між країнами світу.
22. Населення світу - як фактор виробництва світової економіки.

23. Сучасна міграція населення.
24. Трудові ресурси. Світовий ринок праці. Сучасні моделі ринків праці та їх особливості.
25. Фінансові ресурси світового господарства. Види фінансових ресурсів.
26. Фінансова допомога та зовнішній борг.
27. Світові фінансові кризи.
28. Підприємницькі ресурси світу. Підприємництво як економічний ресурс.
29. Тіньова економіка світу.
30. Наукові ресурси світу. Основні науково-технічні центри світу – США, Західної Європи, Росії, Японії.
31. Територіальна структура світового господарства.
32. Галузева структура промисловості світу.
33. Галузева структура світового господарства.
34. Територіальна структура промисловості світу.
35. Галузева структура сільського господарства світу.
36. Територіальна структура сільського господарства світу.
37. Характеристика технологічної база паливно-енергетичного комплексу світу.
38. Металургійна промисловість.
39. Легка промисловість.
40. Хімічна промисловість.
41. Машинобудування.
42. Експортно-імпортна структура продукції промисловості та сільського господарства.
43. Три сектори реальної економіки.
44. Інфраструктура світового господарства: зміст, структура, значення.
45. Виробнича інфраструктура: склад, функції на різних етапах виробництва.
46. Транспортна система світу. Залізничний, автомобільний, авіаційний, морський, трубопровідний транспорт світу.
47. Регіональні типи транспортних систем.
48. Світова система зв'язків.
49. Соціально-культурна інфраструктура: значення, функції.
50. Інституціональна інфраструктура: значення, функції.
51. Екологічна інфраструктура: значення, функції.
52. Значення та функції міжнародних фондів, комерційних банків, бірж, офшорних центрів, технопарків, бізнес-центрів.
53. Взаємодія національних економік із світовим господарством.
54. Міжнародна економічна інтеграція. Цілі та переваги економічної інтеграції.
55. Транснаціональні корпорації в світовому господарстві.
56. Сучасна глобалізація та її ознаки.
57. Форми та механізми інтеграційних об'єднань.
58. Міжнародні організації.
59. Вплив глобалізації на міжнародний поділ праці.

- 60. Процес деіндустріалізації, його негативні та позитивні моменти.
- 61. Негативні аспекти глобалізації.
- 62. Найважливіші глобальні проблеми людства на цьому етапі соціально-економічного розвитку.

Приклад екзаменаційного білету:

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.Н. КАРАЗІНА**

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Спеціальність: Туризм

Семестр III

Навчальний предмет: Географія світового господарства

ВАРІАНТ № 1

- 1. Дайте визначення:
Міжнародна економічна інтеграція – це
Валовий внутрішній продукт – це
- 2. Поняття «глобалізація», її прояви у світовому господарстві.
- 3. Місце сільського господарства в системі світової економіки та в окремих соціально-економічних типах країн.

к.е.н., доцент

Г.І. Гапоненко